

„A vajdasági keresztény magyarság jövőképe,
PAX ROMANA - Szabadka, 2008. 09. 20.

Gábrity Molnár Irén:

A vajdasági magyarok élettere és jövőképe

1

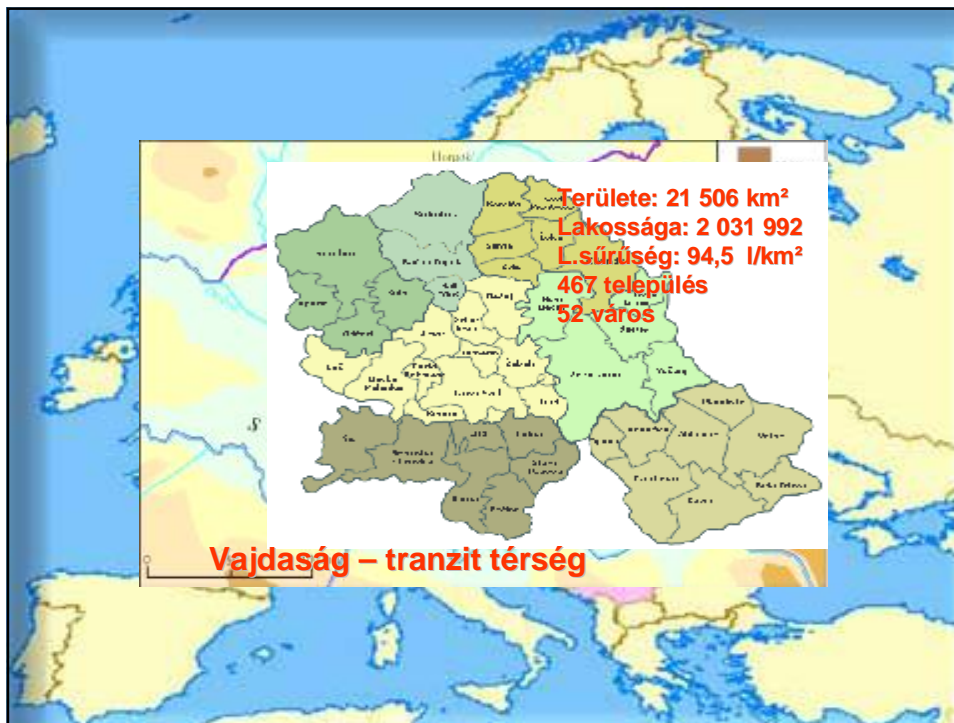

Témavázlat

- | Demográfiai helyzet
- | Identitás és tájtudat
- | Vallási magatartás
- | Vonzásterületek
- | Következtetések

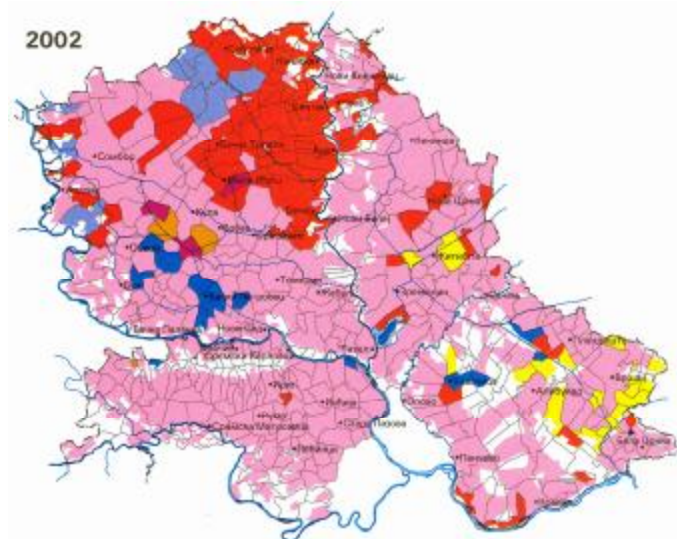
2

**Adatforrás a Magyarságkutató
 Tudományos Társaság (Szabadka):
 3 kérdőíves empirikus kutatás -
 lekérdezés Vajdaságban 2000-2007:**

- 1. KárpátPanel 2007 kutatás -**
380 fős minta
- 2. Média2007 kutatás –**
1417 lekérdezett alany
- 3. Vajdasági felnőtt lakosság vallási magatartása – 2000** (Tomka-Gereben: 562 magyar lekérdezett)

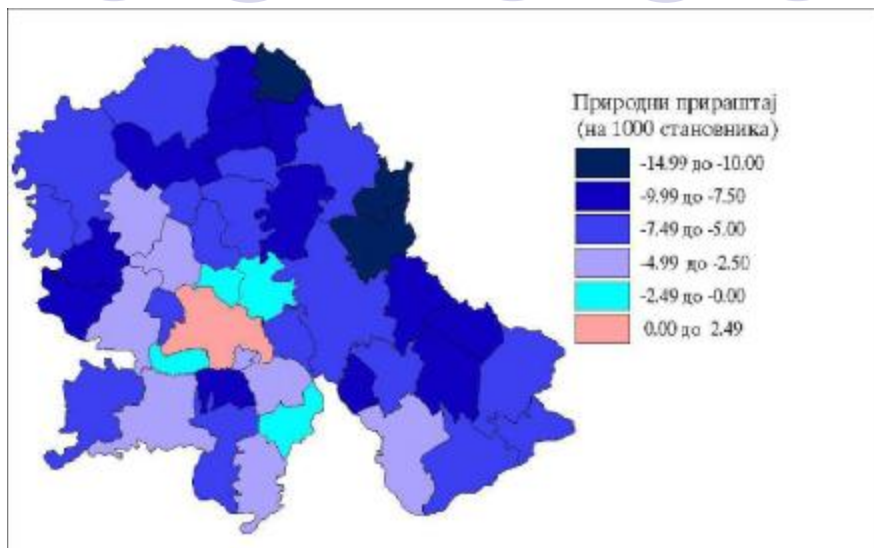
Demográfia - Vajdaság etnikai térképe - 2002

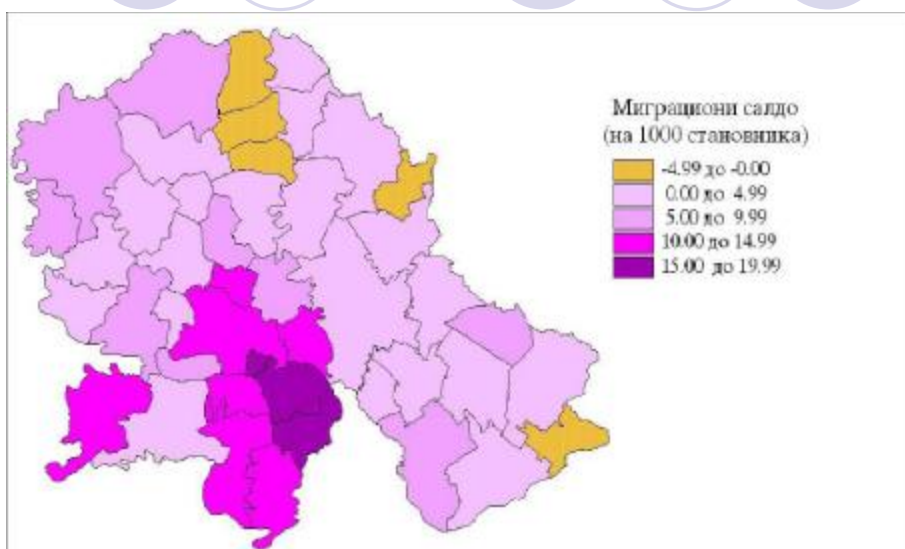
A magyarok száma/részaránya a Vajdaságban:

1900-ban	378 634	Növekvő népszaporulat Vajdasági lakosság részarányában: 26%
60 év múlva	(+ 70 953)	Ettől kezdve csökkenő népesség
1961	449 587	Részarány: 24%
40 év múlva	(- 159 380)	Gyors ütemű fogyatkozás
2002	290 207	Részarány: 14,28%.

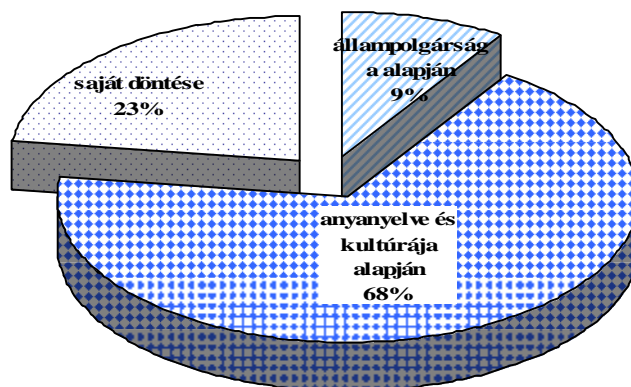
Negatív természetes szaporulat Vajdaságban - 2002

Migrációs saldo – 1999-2001

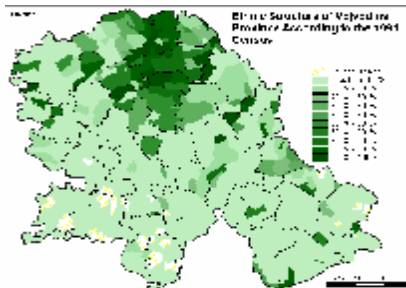
Identitás és tájtudat

Magyarsághoz tartozás kritériuma

9

A vajdasági magyarság tájtudatát jellemzi:

- 1. Erős a regionális tudat, téridentitás, mint jelentős integratív és fejlődési potenciál.**
- 2. A többsíkú tájtudat elemei:**
 - **kiindul a településből** (születés-, vagy lakhely)
 - **Vajdaság tartomány területére terjed**, ameddig életvitelszerűen mozog (dolgozik, utazik) az egyén, a családtagok.

10

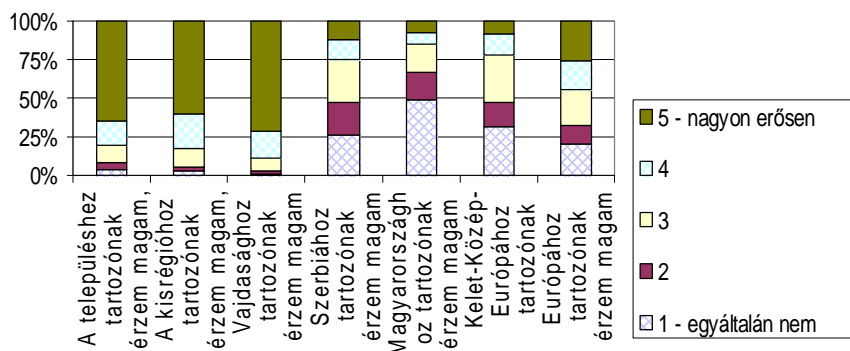
Az egyes térségekhez tartozó válaszok középértéke – átlaga (1-5)

1.	Vajdasághoz tartozónak érzem magam	4,57
2.	A kistérséghez tartozónak érzem magam, ahol élek	4,36
3.	A településhez tartozom, ahol születtem	4,33
4.	Európához tartozónak érzem magam	3,18
5.	Szerbiához tartozónak érzem magam	2,64
6.	Kelet-közép Európához tartozónak érzem magam	2,52
7.	Magyarországhoz tartozónak érzem magam	2,06

11

Regionális tudatukban a magyar lakosság elsősorban vajdaságinak érzi magát, majd ahhoz a kistérséghez ragaszkodik, ahol él, végül ahhoz a településhez, ahol született, általában negatív viszonyulást tanúsít Magyarország, Kelet-közép Európa és Szerbia felé.

Ön melyik térséghez tartozónak érzi magát?

A tájkaraktert meghatározó tájidentifikációs elemek:

1. Vajdaságban, a történelmi nemzetállamhoz kötődő, **érzelmi hozzáállású identitástípusok jelentősége csökkent,**
2. a tudatosabb, **a kultúrjavakhoz (főleg az anyanyelvhez) kötődő nőtt,**
3. a **térség nyújtotta esélyek (tanulás, munkalehetőség, megélhetés) és a tájhasználat típusok súlya növekedett.**

Az identitás tudat a tartományban **kultúrnemzeti azonosulást mutat, amelyben fontos**

- (1) az **anyagi értékek**, a munka és mozgástér hasznosulása,
- (2) a **kulturális értékek**, a nyelvhasználat, az önbesorolás **emóciós dimenziója is.**

13

Szülőföld – haza megélése területi és **nem érzelmi dimenziót mutat**

A vajdasági magyarok **legkevésbé Magyarországhoz tartozónak érzik magukat,** de a kelet-közép európai tudatuk is gyenge.

Feltételezés: a kettős állampolgárság kérésének a sikertelensége, az anyaországhoz való viszonylag gyenge kötődés okozhatja ezeknek, az álláspontoknak a kialakulását.

Szerbia államiságának a bizonytalansága, „távolította” a magyarokat ettől az országtól.

Szerbia Európába való demokratikus beilleszkedésével, a vajdasági magyarok „közelednek” az országhoz.

14

Vallási magatartás

A magyarok 88% római katolikus (kb. 230 ezer), nem egész 6%-a protestáns (ebben kb. 15 ezer református és 10 ezer evangélikus).

Vajdaság lakosainak vallási megoszlása 2002-ben

	Lélekszám	% arány
Összesen	2 031 992	100
Pravoszláv	1 401 475	69,0
Katolikus	388 313	19,1
Iszlám	8 073	0,4
Protestáns	72 159	3,6
Egyéb	5 369	0,3
Nem hívő	12 538	0,6
Határozatlan	101 144	5,0
Ismeretlen	42 876	2,1

Vajdasági felnőtt lakosság vallási magatartása – (Tomka-Gereben)

- | Kérdőívezés 2000 - **562 magyar**
- | az idősebb korosztály, a nők vallásossága nagyobb
- | **Milošević idején erősebbé vált a kultúrnemzeti összetartozás-tudat**
- | A hontalanság, a kitaszítottság érzése uralkodott el a magyar nemzeti közösségen, a begubózást követte az alkalmazkodási kényszer, megjelent az identitászavar.

16

A vajdasági magyarok vallásosságának mértéke - önbesorolás (2000 tavasza)

A vallásosság fokozatai	%
Kifejezetten vallásos	26,3
Valamennyire vallásos	45,9
Vallásos is meg nem is	17,6
Valamennyire nem vallásos	3,2
Kifejezetten nem vallásos	5,9
Nem tudja, nem válaszolt	1,1
Összesen	100,0

17

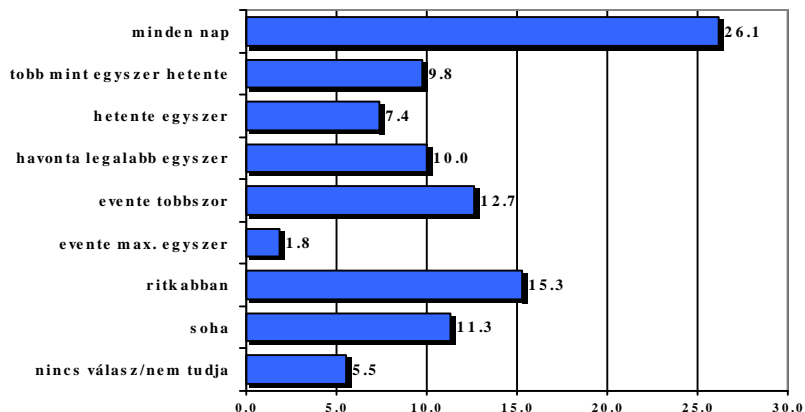
KárpátPanel kutatás 2007

- | értékek: pénz, család, vallás, munka, erkölcs
- | a vajdasági magyarok fele évente jár misére: 35,5%-a főleg Karácsonykor és Húsvétkor megy el a templomba + akik évente egyszer járnak templomba (20%)
- | 3,5% hetente többször; 14,7% hetente, 13,6% havonta jár rendszeresen templomba.
- | A válaszadók majdnem 10%-a soha se megy el a templomi misére

18

Imádkozási szokás - 2007

- | 63,7%-a azt nyilatkozta, hogy vallásos ember a maga módján
- | 30% vallásos az egyházi szertartás szerint

A Magyarorságotató Tudományos Társaság 5 kutatása (2000, 2001, 2004, 2007-ben):

– a vallási- és nemzeti identitástudat kapcsolata

A vallásnak/egyházi szervezeteknek jelentős befolyásuk van az **egyéniség kialakulásában és az ember identitástudatának kifejlődésében.**

A vallási egyesületek és az egyház hatni képes a **közösségi tudat kialakítására is: **etnikus vallás**.**

Pl. a nemzeti identitástudat megőrzésében, alakításában **összefogó erőként hat a vallásgyakorlás: az egyházi jellegű sérelmekre, hogy szolidarizáló hatásuk van.**

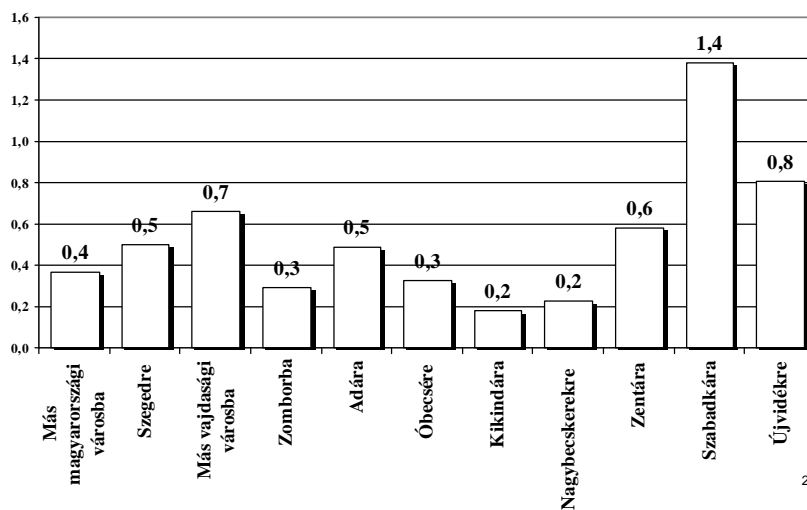
Vonzásterületek

21

Vonzásterületek - a vajdasági magyarok tevékenysége (munka, iskola, vásárlás) – 2007

- Szabadka, Újvidék, Zenta, Szeged, Ada...

22

Következtetések:

- | **etnocentrizmus, apolitizmus** - az előző nemzedék mintáit elutasító, új, sajátos megismerési formákat, értékeket, életmódmintákat kereső viselkedés
- | a vajdasági magyarok identitástudata és vallásossága a korábbi évekhez viszonyítva **növekvő tendenciát** mutat
- | ennek oka elsősorban a nemzeti kisebbségi létből adódó **hiányosságok pótlása, a társadalom válságának megélése**
- | a fiatalok identitástudata és vallásossága tartalmában **újuló/változó jelenség, ami hosszú távon befolyásolhatja egy egészséges jövőkép kialakulását**
- | A kisebbségi élet miatt jelentkező **degradációra a magyarok válasza, a térségbeli összefogásra való törekvés, a tömbösödés, a magyar vonzaskörzetek kialakítása, az anyanyelv szükségességének kihangsúlyozása.**

23

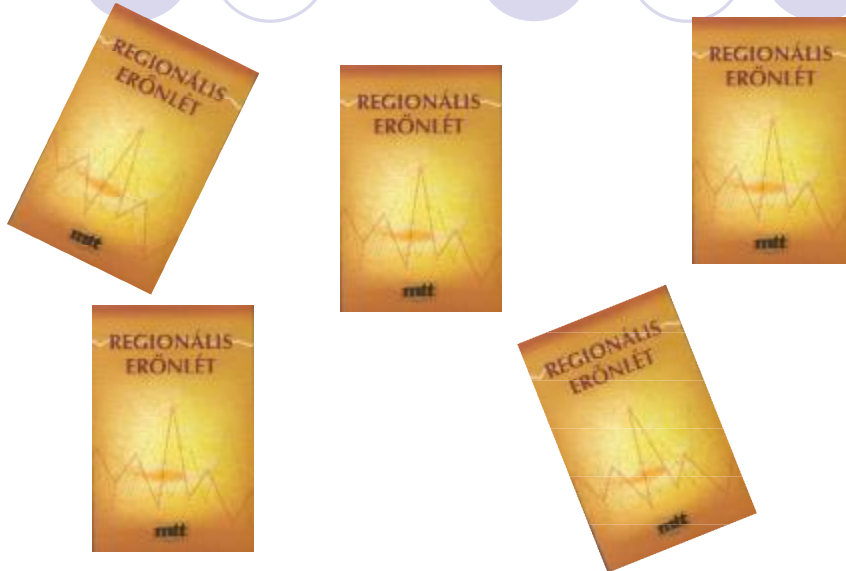
A magyarok nemzeti identitásvesztésének okai:

1. a **természeti-ökológiai örökség vesztese** (termőföldtulajdon-, élőhely leszűkülése, mobilitás gyengülése),
2. a **demográfiai szerkezetváltozások** (előregedés, emigráció és betelepítések által kiváltott lakosságfogyás),
3. a **gazdasági erőtlenség** és a társadalmi-politikai élet **peremléte**,
4. a **társadalmi örökség sorvadása** (kulturális, vallási másodrendűség megélése, nyelvhasználati gondok).

Első reakcióként a szerbiai társadalmi krízisre a vajdasági magyarok **negatív irányú változásokat** (felhagyás, hontalanság, jövőkép hiánya, begubózás) mutattak fel, majd kezdetben fragmentálisan, később átfogóan is kialakultak a **pozitív válaszreakciók** azzal a céllal, hogy önvédelmi és értéknövelő hatást váltsanak ki.

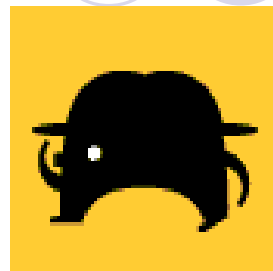
24

Fogadják tőlem a kötetet szeretettel!

25

**Köszönöm
a figyelmet!**

26